

Ewa Kusz

Inteligencja muzyczna i jej wpływ na umiejętności przyswajania systemu fonologicznego języka obcego/drugiego w procesie jego uczenia się

Głównym celem niniejszej rozprawy doktorskiej jest przede wszystkim zbadanie stosowności założenia, które mówi o tym, iż wysoki czynnik inteligencji muzycznej ma wpływ na zdolności przyswajania wymowy języka drugiego/obcego w procesie jego uczenia się. Stąd, przedmiotem rozprawy jest wnikliwa analiza badań, które wykazały istnienie (lub brak) współzależności między inteligencją muzyczną a poziomem przyswajania wymowy języka obcego. Autorka rozprawy dokonuje i podejmuje również próbę własnej propozycji badań, mających na celu potwierdzenie lub odrzucenie wyżej wspomnianej hipotezy.

Praca składa się z pięciu części. W rozdziale pierwszym dokonana została analiza porównawcza różnych definicji inteligencji, które powstawały już w czasach starożytnych aż po wiek XX. Głównym założeniem tej części pracy jest ukazanie fenomenu, jakim jest inteligencja ludzka, a także tego, jak była ona postrzegana w różnych okresach rozwoju ludzkości, jak i w odmiennych częściach świata. Omówione zostały tu również współczesne teorie ludzkiego intelektu.

Rozdział pierwszy jest jednocześnie zapowiedzią kolejnej części rozprawy, która skupia się na teorii inteligencji wielorakich Howarda Gardnera. Oprócz szczegółowego opisu wyżej wspomnianej teorii, autorka stara się przedstawić argumenty świadczące o słuszności założeń Gardnera. Nie pozostaje jednak bezkrytyczna i zwraca również uwagę na wady wymieniane przez współczesnych psychologów. Omówione zostają również poszczególne typy inteligencji, jednak głównym celem tej części pracy jest staranna prezentacja fenomenu inteligencji muzycznej, a zwłaszcza jej założeń, możliwości rozpoznania, jak i rozwoju. Stąd założenie, iż ten typ ludzkiego intelektu koresponduje z dobrze rozwiniętym analizatorem słuchowym i pamięcią muzyczną, która jednocześnie może przekładać się na proces zapamiętywania (lub raczej odtwarzania) fonemów istniejących w systemie fonologicznym danego języka obcego. W rozdziale tym podjęta też została próba omówienia testów pomiaru inteligencji muzycznej (nazwanej również przez innych badaczy zdolnością muzyczną, talentem muzycznym lub muzykalnością). W oparciu o literaturę przedmiotu wybrane zostały trzy najpopularniejsze i najczęściej wykorzystywane testy: Seashore'a, Gordona i Winga. Ostatni podrozdział traktuje o wykorzystywaniu inteligencji muzycznej w procesie uczenia się języka obcego/drugiego.

Kolejny rozdział pracy poświęcony został dokładnemu opisowi stanu badań nad podejmowanym w rozprawie doktorskiej problemem. Jednocześnie, odnosząc się do metod badawczych, autorka przedstawia sposób przeprowadzenia własnych badań, które składają się z trzech

części. Pierwsza z nich wykorzystuje wydany po raz pierwszy w 1948 roku „Test Inteligencji Muzycznej Winga”, który jest jednym z testów psychologicznych stosowanych do badania psychicznego podłoża aktywności muzycznej człowieka. W związku z tym, że w badaniach brały udział osoby bez doświadczenia muzycznego (respondenci z wykształceniem muzycznym nie brali pod uwagę w dalszej części badań), wykorzystano trzy zadania (z możliwych siedmiu) z testu inteligencji muzycznej Winga. Idąc za opisem przedstawionym przez Winga, trzy pierwsze zadania badają podstawowe zdolności muzyczne (słuch analityczny, słuch wysokościowy oraz pamięć melodyczną). Są zatem odpowiednie dla osób nie posiadających wykształcenia muzycznego. Co więcej, mając na uwadze dość odległy rok powstania, autorka posłużyła się unowocześnioną wersją testu, wydaną w 2014 roku przez naukowców z Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie (opiekę nad badaniami i standaryzacją testu uwzględniającą polskie realia sprawowała dr hab. Barbara Kamińska). Dzięki temu w rozprawie doktorskiej użyte zostały narzędzia badawcze w nowoczesnej postaci, z uwzględnieniem współczesnej standaryzacji, która oparta jest o badania na polskich studentach. Warto też wspomnieć, iż polska adaptacja testu inteligencji muzycznej Winga skupiła się na określeniu trudności i mocy dyskryminacyjnej pozycji testowych oraz rzetelności i trafności testu. Na ich podstawie obliczono normy centylowe i stenowe. W niniejszej rozprawie przyjęto tę drugą skalę, opartą na odchyleniu standardowym i posiadającą 10 jednostek.

Wypowiedzi studentów zostały również wykorzystane do automatycznego pomiaru takich prozodycznych cech mowy jak tempo, rytm, wysokość głosu czy intonacja. Stąd, przy użyciu programu Praat dokonano analizy zmian częstotliwości F0, prędkości wypowiedzeń, średniej długości wypowiedzanych sylab oraz czas trwania pauz. Taki rodzaj pomiaru pozwoli wskazać na te cechy mowy, które mogą przyczynić się do doskonalenia wymowy języka obcego w procesie jego nauki. Autorka dokonuje również szczegółowego opisu badanej grupy respondentów, jakimi są studenci filologii angielskiej studiujący na Uniwersytecie Rzeszowskim. Jednocześnie podane zostały odpowiednie argumenty, świadczące o słuszności użycia narzędzi badawczych.

Wymieniony powyżej opis badań ma swą praktyczną realizację w rozdziale czwartym, gdzie dokonana została analiza wyników, ich zestawienie i ukazanie zależności między poziomem inteligencji muzycznej a wynikami testu wymowy ocenianego przez rodzimych użytkowników języka angielskiego, jak i wyników testu wymowy przeanalizowanego dzięki programowi Praat.

Rozdział piąty jest podsumowaniem opisanych i zinterpretowanych w części czwartej badań. Autor dysertacji weryfikuje słuszność przyjętych założeń i dokonuje ich analizy na podstawie otrzymanych wyników.

13.10.2017 Ewa Kurk